

נתקדשו, ויש להוכיח מכאן כדברי עולא שאימורי קדשים קלים
 שהעלם קודם זריקת דמים נתקדשו.
 דוחה הגמרא: **תְּרֻמָּה** – יש לפרש ולהעמיד את הדין המבואר
 בברייתא, שהפסח שנפסל ועלה על המזבח לא ירד, **פְּשֵׁלָא לְשִׁמּוֹן** –
 רק לגבי המזבח הפסול ששחטו שלא לשמו, ובה נאמר הדין שהמזבח
 מקדש את האימורים, אך אם נשפך הדם קודם העלאת האימורים
 יתכן ששוב אין המזבח מקדשם, ואף אם עלו ירדו.
 הגמרא מביאה ראייה לדברי עולא מן המשנה: **תָּנֵן** – שנינו במשנתנו
 (לעיל פד.) **וְכֹלֵן** – כל הבהמות, **שְׁעָלוּ חֵיָן לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, יָרְדוּ**. לפי
 שאין המזבח מקדש בהמות חיות. מדייקת הגמרא, שטעם הדבר
 שאין המזבח מקדשן הוא משום שעלו כשהן חיות, **הָא** – אבל אם עלו
שְׁחֻטִין, לֹא יָרְדוּ, אף אם עלו קודם זריקת הדם. **מֵאֵי לֹא, לֹא שָׁנְא**
 – בין **בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים, לֹא שָׁנְא** – ובין **בְּקִדְשִׁים קָלִים, וְאִם כֵּן יֵשׁ**
 להוכיח מכך כדברי עולא, שהמזבח מקדש אפילו אימורי קדשים
 קלים קודם זריקת דמים.
 דוחה הגמרא: **לֹא** – אין להוכיח כן, אלא כך יש לדייק מדברי
 המשנה, **הָא** אם עלו על המזבח כשהן **שְׁחֻטִין, מִהֵן יָרְדוּ** – יש מהן
 שדינם לירד מעל המזבח, והיינו קדשים קלים שלא חלה עליהם
 קדושת הגוף קודם זריקת הדם, ויש **מִהֵן** שמאחר שעלו שוב **לֹא יָרְדוּ**,
 והיינו קדשי קדשים, שחלה עליהם קדושה אף בלא זריקת הדם,
 ולפיכך המזבח מקדשם לענין זה שאם עלו לא ירדו.
 מקשה הגמרא: **וְהָא 'בְּוֹלֵן' קָתְנִי** – והרי שנינו **וְכֹלֵן שְׁעָלוּ חֵיִים**
 לראש המזבח ירדו, ואם כן יש לדייק מכך שכולן אם עלו לאחר
 שחיטה לא ירדו, בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים.
 מתרצה הגמרא: שאין הכרח לדייק כן, אלא יתכן לומר שאם עלו
 לאחר שחיטה יש מהן שירדו, ומכל מקום נקט התנא בלשון **'בְּוֹלֵם'**
אֲתֵיִן – על בהמות חיות, ללמדך, שכל הבהמות שעלו מחיים על
 המזבח ירדו, לפי שאין המזבח מקדש מחיים.
 שבה הגמרא ומקשה: **פְּשֵׁימָה** שבהמות חיות שעלו על המזבח ירדו,
 שהרי כשרות הן להקרבה, וחזרות ועולות על המזבח לאחר
 שחטתן, ומדוע הוצרכה המשנה להשמיענו זאת.
 מתרצה הגמרא: **לְעוֹלָם אֲתֵיִן** – אכן נקט התנא בלשון **'וְכֹלֵן' כִּד**
 להשמיענו שכל הבהמות החיות שעלו על המזבח ירדו, אלא שאין
 הוא עוסק בבהמות כשרות, שבהן אין כל חידוש בכך, מאחר
 שחזרות ועולות לאחר שחיטה, אלא התנא עוסק בבעלי מומין,
וְכֹדֵיִן שְׁפָעִין – שיש להן מום בקרום הדק שעל העין, **וְאֵילִיבָא דְרַבִּי**
עֶקְבָּא – וכשיטת רבי עקיבא, **דְּאָמַר** במשנתנו שבהמות שיש להן
 מום כזה **אִם עָלוּ** על המזבח **לֹא יָרְדוּ**, מאחר ומום זה כשר בעופות
 לכתחילה. ועל כן הוצרך התנא להשמיענו שאף לשיטת רבי עקיבא
 אין המזבח מקדשן אלא אם עלו לאחר שחיטה, אבל אם עלו מחיים
 ירדו, לפי שאין המזבח מקדש בהמות חיות, אף שלא יהא ניתן לשוב
 ולהעלותן על המזבח לאחר שחיטה, שהרי פסולים שעלו על המזבח
 וירדו שוב אינם עולים.
 שבה הגמרא ומקשה: **מֵאֵי אוֹקִימָתָא** – באיזה אופן העמדת את
 דברי המשנה **וְכֹלֵן שְׁעָלוּ חֵיִים לְרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ יָרְדוּ, בְּפִסְוֹלִין** –
 בקרבנות פסולים בעלי מומים, **אֵימָא סִיפָא** – אם כן כיצד תבאר את
 דברי הסיפא של המשנה, **וְכֵן בְּהַמַּת עוֹלָה שְׁעָלְתָּה חֵיהָ לְרֵאשׁ**
הַמִּזְבֵּחַ תֵּרַד, שְׁחֻטָּה בְּרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ יִפְשִׁיט את עורה וינתח את
איבריה בְּמִקְוָה – על המזבח. **וְאֵי פִסְוִלָה** – ואם כדברך שהמשנה
 עוסקת בבהמה בעלת מום שנפסלה להקרבה, **בַּת הַפְּשֵׁט וְנִתְחָה הִיא**
 – האם נוהג בה דין הפשט וניתוח, הרי **וְנִתְחָה אוֹתָהּ אִמֵּר רַחֲמָנָא** –
 אמרה תורה (ויקרא א ו) ודייקו חכמים ממקרא זה, **אוֹתָהּ בְּשָׂרָה לֹא**
פִּסְוִלָה, דְּהֵינּוּ שָׂרָק בְּהַמָּה כְּשֶׁרָה דִּינָה בְּהַפְּשֵׁט וְנִתְחָה, אֲבָל בְּהַמָּה
פִּסְוִלָה, אֵף שְׁעָלְתָּה עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וקידשה המזבח שלא תרד,
נִשְׂרַפְתָּ כֹּלָה לֹלָא הַפְּשֵׁט וְנִתְחָה, וְאִם כֵּן כִּיצַד נִיתֵן לְהַעֲמִיד הַמְּשֻׁנָּה
בְּפִסְוִלִין.
 מתרצה הגמרא: **סִיפָא אֲתֵיִן לְבְּשָׂרָה** – הסיפא של המשנה עוסקת

וטעם הדבר הוא, **שְׁלֹא תִהְיֶה פְּחֻתָּה מְשֻׁחָט בַּחַיִּין** – מחוץ
 למקדש, **וּמַעְלָה** את איבריה **בְּחֵיָן** להקטירם. כלומר, כשם שהשוחט
 בהמה בחוץ ומעלה שם את איבריה להקטירם חייב בין על השחיטה
 ובין על ההעלאה, אף שבהמה שנשחטה בחוץ אין המזבח מקדשה,
 כך אם שחט בהמה בלילה בפנים ולאחר מכן הוציאה לחוץ והעלה
 שם את איבריה להקטירם, חייב משום מעלה איברים בחוץ, אף
 שהבהמה אינה ראויה להתקדש ולהקרב על גבי המזבח.
 הגמרא מקשה על דברי רבי יוחנן מברייתא: **מִתִּיב רַב חֵיִיא בְּר**
אֲבִין, שֵׁנִינוּ בְּרֵייתָא, הַשְׁחֻחַט עוֹף בְּפָנִים – בעזרה, **וּמַעְלָה** את
 איבריו להקטירם **בְּחֵיָן** – מחוץ לעזרה, **פְּטוּר** על העלאה זו, מאחר
 ועוף זה אינו ראוי להקרבה בפנים, שאין עוף כשר לקרבן אלא על
 ידי מליקה. אבל אם **שָׁחַט עוֹף בְּחֵיָן וּמַעְלָה** את איבריו להקטרה
בְּחֵיָן, חֵיִיב בין על השחיטה ובין על העלייה.
 ולדברי רבי יוחנן יש להקשות, מדוע פטרה הברייתא את השוחט עוף
 בפנים והעלו בחוץ, **נִימָא לֹא תִהְיֶה פְּחֻתָּה מְשֻׁחָט וּמַעְלָה בְּחֵיָן,**
 דהיינו, כשם שהשוחט עוף בחוץ ומעלהו שם חייב גם על העלייה, אף
 שאין העוף ראוי להקרבה בפנים, כמו כן יש לחייב את השוחט עוף
 בפנים ומעלהו בחוץ, אף שאינו ראוי למזבח. אלא מוכח מהברייתא
 שאין אומרים סברא זו, ושלא כדברי רבי יוחנן. מסיקה הגמרא:
תִּיּוּבָתָא – אכן נפרכו דברי רבי יוחנן.
 מוסיפה הגמרא: **אֵיבָעִית אֵימָא** – ואם תרצה תוכל ליישב את דברי
 רבי יוחנן כך, **שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּפָנִים מִיְקַטֵּל קְטָלִיָּה** – אינה שחיטה
 אלא הריגה, מאחר ואין שחיטה נוהגת בעוף בתוך העזרה כלל, לא
 בחולין ולא בקדשים, ולפיכך השוחט עוף קדשים בפנים ומעלהו
 בחוץ פטור על העלאתו. אבל שחיטת לילה כשרה היא בחולין, ועל
 כן אף לענין קדשים אין לדונה כהריגה אלא כשחיטה פסולה, ולפיכך
 אם העלה איבריה בחוץ חייב משום מעלה קדשים בחוץ.
 הגמרא מביאה דין בענין העלאת אימורים קודם זריקה: **אִמֵּר עוֹלָא,**
אֵימִוּרֵי קִדְשִׁים קָלִים שְׁהָעָלוּ על המזבח **לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן, לֹא יָרְדוּ**
 מן המזבח, אף שעדיין לא נתבררו האימורים לגבוה, שהרי קודם
 זריקת הדם אין בהם מעילה, לפי **שְׁנַעֲשֵׂוּ לְחַמּוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, כְּלוּמַר,**
 קידשם המזבח להקטירם עליו.
 הגמרא מביאה ראייה לדברי עולא מן הברייתא: **אִמֵּר רַבִּי יוֹרְאָה, אֵף**
אֲנִי נִמִּי תְּנִינָא – אף אנו שנינו כך בברייתא (לעיל פד.) רבי שמעון
 אומר, 'עולה' אין לי אלא עולה כשרה, מנין לרבות שנשחטה בלילה
וּשְׁנַעֲשֵׂה דָמָה וְשִׁצְצָא דָמָה חוּץ לְקַלְעִים וכו', תלמוד לומר 'תורת
העולה' ריבה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו. הרי
מבואר, שאף באופן שנשפך הדם קודם העלאת האימורים, מכל
מקום אם העלה אותם על גבי המזבח נתקדשו ושוב לא ירדו. ומעתה
יש לדון בקל וחומר, ומה הָתָם – שם, בנשפך הדם, **דָּאִם בָּא לְזִרוּק**
את הדם על גבי המזבח אֵין לוֹ מַה לְזִרוּק, שהרי נשפך הדם, מכל
מקום אִמֵּר שֶׁאִם עָלוּ האימורים על המזבח **לֹא יָרְדוּ, הָכָא** – כאן,
לגבי אימורים שעלו קודם זריקה, דָּאִם בָּא לְזִרוּק את הדם לאחר
 העלאת האימורים **זִרְקָה, שהרי הדם קיים ועומד לזריקה, לֹא בָּל**
שָׁבַן שהמזבח מקדש את האימורים.
 דוחה הגמרא: אין להוכיח כעולא מדברי הברייתא, משום **דְּתִרְנַמָּא**
 – יש לפרש ולהעמיד את הדין המבואר בברייתא, **אֲקִדְשֵׁי קִדְשִׁים** –
 לגבי אימורי קדשי קדשים, שחלה עליהם קדושת הגוף אף קודם
 זריקת הדם, ולפיכך אם עלו על המזבח לא ירדו, אבל אימורי קדשים
 קלים שאין חלה עליהם קדושת הגוף עד שיורק הדם, יתכן שמודה
 רבי שמעון שאם נשפך הדם אין המזבח מקדשם.
 הגמרא מביאה הוכחה נוספת מן הברייתא לעולא: שנינו בברייתא,
 שהפסח והחטאת ששחטן שפלט את השמן והעלה את אימוריהם על
 המזבח, נתקדשו ולא ירדו. וסברה הגמרא, שכוננת הברייתא
 להכשיר אף באופן שנשפך הדם של קרבן הפסח. ועל כך היא
 אומרת, **וְהָרִי פִּסַּח דְּקִדְשִׁים קָלִים הוּא, ואין חלה על אימוריו**
קדושת הגוף, ומכל מקום אם נשפך הדם והעלה האימורים למזבח

שבת קודש א' אדר א' היתשע"א

בין הפקר לייאוש

כי ההגבלות בדין ייאוש אינן מתאימות להגבלות של תהליך דמוי-הפקר. לדוגמה, התוספות (בבא קמא סו, ד"ה כיון) כתבו: "שיאוש אינו כהפקר גמור, דאם כן אפילו בתר דאתא לידיה באיסורא (=הרמת החפץ לפני הייאוש) יוכל לקנות מן ההפקר". ראשונים אחרים הוסיפו ואמרו: אם ייאוש הוא צורה של הפקר, עליו לחול גם לגבי חפצים שנמצאים בתוך רשות הבעלים!

ועוד הבדל בין הפקר לייאוש:

אחד הדינים המיוחדים של הפקר הוא החובה להפקיר בדיבור ובנוכחות שלושה אנשים, ואילו בייאוש אין זה נדרש. ואף ש"אמר רב זביד משמיה דרבא: כללא דאבידתא - כיון דאמר 'זוי לה לחסרון כיס' - מייאש ליה מינה" (בבא מציעא כג, א) ואם כן לכאורה גם יאוש חל לאחר אמירתו, אך התוספות (שם כב, א ד"ה שטף) והרמב"ן (פסחים ד, ב) מציינים במפורש שאין צורך בהכרזה מילולית כדי להחיל ייאוש.

הלכות עבדים פרק ה, הלכה יג: המפקיר עבדו - יצא לחרות, וצריך גט שחרור. ואם מת הארון שהפקירו - תיורש בותב לו גט שחרור..

בגמרא (גיטין לט): "אמר עולא אמר ר' יוחנן: המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור... אמר אמימר: המפקיר עבדו ומת, אותו העבד אין לו תקנה... אמרו לפני רבי: אמר נתייאשתי מפלוני עבדי, מהו? אמר להם, אומר אני: אין לו תקנה אלא בשטר (משוחרר הוא קצת, ואינו גמור רש"י)".

הגמרא משווה את דינו של מי שהפקיר עבד ומי שהתייאש מעבד שאבד (שבשני המקרים העבד אינו שייך לבעלים ממונית, אבל מוגדר כעבד מבחינת מעמדו האישי). ויש לומדים מכאן שיש דמיון יסודי בין המושגים יאוש והפקר ואומרים שכך סבר רש"י, לפי פירושו בבבא מציעא (כא, א ד"ה מצא) "מצא פירות מפורזין - נתיאשו הבעלים מהן, כדאמר בגמרא, והפקר הן". ואולם רוב הראשונים לא סוברים שמדובר במושגים זהים

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' א

1 בבהמה כשרה חיה שעלתה על גבי המזבח, שצריך להורידה
2 ולשוחטה למטה, ולפיכך נוהג בה דין הפשט וניתוח. מבררת הגמרא:
3 **ומאי קמשמע לן** - ומה חידוש בא התנא להשמיענו בדין זה, הרי
4 פשוט הדבר שצריך להורידה, כיון שלאחר שחיטה ניתן לשוב
5 ולהעלותה על המזבח. מבארת הגמרא: כוונת התנא להשמיענו
6 חידוש, **היש הפשט ונתונה לבהמה כשרה בראש המזבח**, דהיינו,
7 שאם עבר ושחט בהמה כשרה בראש המזבח אין צריך להורידה כדי
8 להפשיט עורה ולנתח איבריה, אלא מותר לעשות זאת בראש
9 המזבח.

10 שבה הגמרא ומקשה: **ולמאן דאמר** - ולדעת הסובר שאין הפשט
11 ונתונה בבהמה כשרה בראש המזבח, אלא חייב להוריד הבהמה
12 ולהפשיטה ולנתחה למטה, **מאי איכא למימר** - מה יש לומר,
13 כלומר, כיצד ניתן לפרש את דברי המשנה המתירה להפשיט ולנתח
14 בראש המזבח.

15 מתרצת הגמרא: **הכא במאי עסקינן** - באיזה אופן עוסקת המשנה
16 כאן, **כגון שהיתה לו שעת הבושר ונפסלה**. כלומר, לשיטה זו צריך
17 להעמיד את הסיפא של המשנה בבהמה שעלתה על המזבח כשהיא
18 כשרה, ולאחר שנשחטה ונזרק דמה נפסלה, ובאופן כזה מותר
19 להפשיטה ולנתחה בראש המזבח, כיון שאם יורידנה שוב לא יוכל
20 להעלותה. ואף שבהמה שנפסלה להקרבה אינה בדין הפשט וניתוח,
21 מכל מקום כאן יש להפשיטה, כיון שהיתה ראויה שעה אחת
22 להקטרה, וכשיטת רבי **אלעזר רבבי שמעון היא**, **דאמר** (להלן קד).
23 **שכיון שזנרק הקם בכשרות והורצה בשר שעה אחת** - והיה הבשר
24 ראוי להקטרה במשך שעה אחת, אפילו אם אירע בבהמה פסול

25 לאחר מכן למטה מן המזבח ודינה בשריפה, מכל מקום **יפשיטנה**
26 תחילה **ועורה יתן לכהנים**. ולפיכך אם נפסלה כשהיא בראש המזבח,
27 שקידשה המזבח שלא תרד, יפשיט עורה וינתח איבריה בראש
28 המזבח.
29 מקשה הגמרא: אם כדברין שלשיטה זו יש להעמיד את המשנה
30 בעולה שנפסלה, **ואלא דקתני** - דין זה ששינוי בתוספתא (פיט ה"ב),
31 לגבי עולה שעלתה חיה לראש המזבח ושחטה שם, **ביצד הוא עושה**,
32 **מוזיד את הקרבים למטה מן המזבח, ומדיחן** - שוטפם מן הפרש
33 שבהן. ולכאורה יש לתמוה, **למה לי** - מדוע עושה כן, הרי מאחר
34 ובהמה פסולה היא, אם יוריד את הקרבים לא יהא רשאי לשוב
35 ולהעלותם על גבי המזבח.
36 מתרצת הגמרא: אלא **היכי נעביד** - כיצד נעשה באופן זה, **נקריבנהו**
37 **בפריהויהו** - האם נקריב הבהמה ביחד עם פירשה, והלא אין לעשות
38 כן, שהרי אמר הכתוב (מלאכי א ט) **הקריבנהו נא לפחתה הורצה או**
39 **הישא פניה**, כלומר, אם תביא דורון גרוע לפני שר ומושל, האם
40 ירצך או ישא פניך, ומטעם זה אין להקריב לפני הקדוש ברוך הוא את
41 הקרבים עם הפרש שבהם.
42 מבארת הגמרא: אכן ודאי אין להקריב הבהמה עם פירשה, אלא **אנן**
43 **הכי קאמרין** - אנו כן נתכוונו להקשות, **מדיחן למה לי** - מה צורך
44 יש להדיח את הקרבים לאחר הורדתם, הרי ממילא אסור לשוב
45 ולהעלותם על המזבח לאחר ההדחה, מאחר והבהמה נפסלה.
46 מתרצת הגמרא: טעם הדבר שיש להדיח הקרבים, הוא משום **דאי**
47 **מיתרמי בהן אחרניא** - שאם יודמן כהן אחר, **ולא ידע שקרבים אלו**
48 פסולים הם להקרבה, **נפקינהו** - יעלם ויקריבם על גבי המזבח.

59 אדם עוף, האם נפסל העוף לקרבן, כפי שמצינו לגבי בהמה, או לא.
60 וצדדי הספק הם, מִי אֲמַרְיִן שמאחר ונאמר לגבי קרבן בהמה (ויקרא
61 א) מִן הַבְּהֵמָה, ודרשו חכמים מתיבות אלו לְהוֹצִיא – למעט אֵת
62 הַרְבֵּעַ וְהַנְרֵפֶעַ – את הבהמה הרובעת ואת הבהמה הנרבעת,
63 ששתיהן פסולות לקרבן, ומכיון שלומדים את שתייהן ממקרא אחד
64 יש להשוות את דינן, ולומר שְׂבֵל הֵיכָא דְאִיתִיהּ בְּרֹבֵעַ אִיתִיהּ
65 בְּנְרֵפֶעַ – בכל מקום שיש פסול 'רובע' יש פסול 'נרבע', וְכָל הֵיכָא
66 דְלִיתִיהּ בְּרֹבֵעַ לִיתִיהּ בְּנְרֵפֶעַ – ובמקום שאין פסול רובע שייך, אין
67 פסול נרבע, ולפיכך יש להכשיר את העוף הנרבע לאיש, לפי שלא
68 שייך ענין רובע בעוף, אִי דְלָמָא – או שמא יש לאסור את העוף
69 הנרבע, שְׁתְּרִי מכל מקום נְעַבְדָּהּ בּוּ עֵבִידָהּ.
70 הגמרא פושטת את הספק מדברי רבי עקיבא במשנה: אֲמַר רַבְהִי, תָּא
71 שְׁמַע – בוא ושמע רביה לפשוט הספק. שנינו במשנתנו, רַבִּי עֲקִיבָא
72 מְכַשֵּׁר בְּבַעְלֵי מוּמִין, שאם עלו על המזבח לא ירדו. ונתבאר לעיל,
73 שאינו מכשיר אלא במומים הכשרים לכתחילה בעופות. וְאִם אִיתָא
74 – ואם ישנו לדין זה, שנרבע כשר בעוף לכתחילה, נְכַשֵּׁר נְמִי בְּנְרֵפֶעַ
75 – היה לרבי עקיבא להכשיר אף את הבהמה הנרבעת שעלתה על
76 גבי המזבח שלא תרד, הוּאִיל וְנִרְבַּע בְּעוֹפוֹת. ומאחר ולא
77 מציינו שרבי עקיבא מכשיר בבהמה הנרבעת, בהכרח צריך לומר
78 שעוף הנרבע פסול הוא לקרבן. מסיקה הגמרא: שְׁמַע מִיָּנָה – אכן יש
79 להוכיח פן מדברי המשנה.
80 הגמרא מביאה ראייה לפשיטות זו מדברי הברייתא: אֲמַר רַב נְחֻמִּין
81 בְּרַיְהִינָא, אִף אֲנִי נְמִי תְּנִינָא – אף אנו שנינו כן בברייתא, עוף
82 הַנְרֵפֶעַ לאיש, וְהַמּוֹקֶצֶה – שהוקצה להקריבו לפני עבודת כוכבים,
83 וְהַנְעֵבֵד – שעשאוהו עבודה זרה ועבדוהו, וְאִתְּנִין – שניתן לזונה
84 בשכרה, וְמִחֵיר – שהוחלף בעבור כלב, וְמוֹמְטוֹם וְאִנְדְּרוֹנִינּוֹם, כּוֹלֵן
85 אם נמלקו במקדש, מְטַמְּאִין בְּגָדִים אִפִּית הַבְּלִיעָה – אם היו בבית
86 הבליעה של אדם, הרי הוא טמא ומטמא הבגדים שעליו, שמאחר
87 ועופות אלו פסולים הם לקרבן, לא ניתנה להם הכשר מליקה,
88 וממילא מליקתם עושה אותם נבילה, ומטמאים בבית הבליעה כדין
89 נבלת עוף טהור.
90 מדברי הברייתא למדנו, שעוף הנרבע פסול לקרבן. מסיקה הגמרא:
91 שְׁמַע מִיָּנָה – אכן יש להוכיח כן מדברי הברייתא.
92 שנינו במשנה: רַבִּי חֲנִינָא סֵגַן הַבְּהֵמִים כּוּ, אומר, דוחה היה אבא את
93 בעלי מומים מעל המזבח.
94 הגמרא מבררת את דברי רבי חנינא סגן הכהנים. שואלת הגמרא:
95 מַאי קָא מְשַׁמַּע לָן – מה בא להשמיענו רבי חנינא סגן הכהנים בכך
96 שאביו היה דוחה את בעלי מומים שעלו על המזבח, הרי אף תנא
97 קמא סובר כן, שאין המזבח מקדש בעלי מומים.
98 משיבה הגמרא: אִיבְעִית אִימָא – אם תרצה, תבאר הענין באופן כזה,
99 שרבי חנינא סגן הכהנים מַעְשָׂה קָא מְשַׁמַּע לָן – בא להשמיענו
100 שהלכה כדברי תנא קמא, לפי שאף אביו היה נוהג כן למעשה.
101 וְאִיבְעִית אִימָא – ואם תרצה תבאר הענין באופן אחר, מַאי 'דוּחָה'
102 בְּלֵאחֲרֵי יָד. כלומר, כוונת רבי חנינא סגן הכהנים היא, שלא היה
103 אביו מוריד את בעלי המומים בדרך בזיון ובפרהסיא מעל המזבח
104 כדברי תנא קמא, אלא היה דוחה אותם בצניעות וכלאחר יד.
105 שנינו במשנה: בְּשֵׁם שְׂאֵם עֲלָה כּוּ, לא ירדו, כך אם ירדו לא יעלו.
106 הגמרא מפרשת באיזה אופן עוסקת המשנה: אֲמַר עוֹלָא, לֹא שָׁנוּ
107 חכמים במשנה שאם ירדו הפסולים מן המזבח שוב לא יעלו, אֲלֵא רַק
108 באופן שְׁעֵדִין לֹא מְשַׁלָּה (שלטה) בְּהֵן הָאוּר – האש, אֲבָל אם כבר
109 מְשַׁלָּה בְּהֵן הָאוּר – שלטה בהם האש, אפילו אם ירדו מעל המזבח
110 ישובו ויעלו.
111 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים על מה נאמר דינו של עולא: רַב
112 מְרִי מְתַנֵּי אַרְיִשָּׁא – רב מרי היה שונה את דינו של עולא על הרישא.
113 דהיינו על משנתנו, שבה נתבאר שאף פסולים שהמזבח מקדשם
114 לענין כך שאם עלו לא ירדו, מכל מקום אם ירדו לא יעלו. ועל כך
115 אמר עולא שאם שלטה בהם האש כשהיו על המזבח ישובו ויעלו.
116 רַב חֲנִינָא מְסוּרָא מְתַנֵּי אַסְפָּא – רב חנינא מסורא היה שונה את

1 מקשה הגמרא: וְאֵינִי נִיקוּ נְעֵבִיד לְחוּ לְבַהֲנִים מִיְלָתָא דְאִתּוּ בְּה לְיָדֵי
2 תְּקַלָּה – וכי אנו נעמוד ונעשה להם לכהנים דבר שיבואו בו לידי
3 תקלה, והרי קרביים אלו פסולים הם, ואסור להעלותם על גבי המזבח
4 לאחר שירדו ממנו, ומאחר ומדיחים אותן מן הפרש שבהם סבור
5 הכהן שכשרים הם ויקריבם, ואם כן עדיף היה שלא להדיחן כלל.
6 מתרצת הגמרא: אֲפִילוּ הֵכִי עֲדִיפָא – אף על פי כן עדיף להדיח את
7 הקרביים, כּדִּי שְׂלֵא יְהוּ קְרָשֵׁי שְׁמִים מוּפְלִים בְּנְבִילָה – שלא יהיו
8 הקרביים מונחים עם פירשם כמו נבילה, שיש בכך משום בזיון
9 קדשים.
10 הגמרא מביאה ספק בענין אימורי קדשים קלים שהעלם על המזבח
11 קודם זריקת דמים: אֲמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ אֲבָא, בְּעֵי – הסתפק רבי
12 יוחנן, אימורי קדשים קלים שְׁהַעֲלֵן על המזבח לְפָנֵי זְרִיקַת דָּמָן,
13 האם ירדו מעל המזבח עד שיורק הדם או לא ירדו.
14 אֲמַר לִיה רַבִּי אֲמִי לְרַבִּי יוֹחָנָן, וְתִבְעֵי לָךְ – היה לך להסתפק, האם
15 עתה כשעלו קודם זריקת הדם קידשם המזבח לענין זה שיש בהם דין
16 מְעִילָה או לא.
17 אֲמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן, מְעִילָה לֹא קְמִיבְעִיא לִי – אין אני מסופק בדין
18 מעילה, משום דְּזִרְיקָה הוּא דְקָבְעָה לְהוּ בְּמְעִילָה – זריקת הדם היא
19 הקובעת דין מעילה באימורי קדשים קלים, ומאחר ועדיין לא נזרק
20 הדם פשוט הדבר שאין בהם מעילה, כִּי קְמִיבְעִיא לִי וְיִרְדָּה – אך
21 עדיין מסופק אני לגבי דין ירידה מעל המזבח, האם צריך להורידם
22 ולזרוק הדם תחילה או לא.
23 וּפְשִׁיט – ופשט רבי יוחנן את הספק, שהאימורים לא ירדו מעל
24 המזבח, לפי שקידשם המזבח להקרבה, וְאִין בְּהֵן מְעִילָה, לפי שאינם
25 מתבררים לחלק גבוה עד שיורק הדם עליהם.
26 הגמרא מביאה גירסא אחרת בספיקו של רבי יוחנן: רַב נְחֻמִּין בְּרַ
27 יִצְחָק מְתַנֵּי הֵכִי – היה שונה כך, אֲמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ אֲבָא, בְּעֵי –
28 נסתפק רבי יוחנן, אימורי קדשים קלים שְׁהַעֲלֵן על המזבח לְפָנֵי
29 זְרִיקַת דָּמָן האם יש בְּהֵן מְעִילָה או לא.
30 אֲמַר לִיה רַבִּי אֲמִי לְרַבִּי יוֹחָנָן, וְתִבְעֵי לָךְ וְיִרְדָּה – היה לך להסתפק
31 אם יש להורידם מעל המזבח.
32 אֲמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן, וְיִרְדָּה לֹא קָא מִיבְעִיא לִי – לגבי דין ירידה אין
33 לי ספק בדבר, אלא הדין פשוט שלא ירדו, משום דְּנַעְשׂוּ לְחִמּוּ שְׂל
34 מוּבָה – נתקדשו להיקרב על המזבח, כִּי קְמִיבְעִיא לִי מְעִילָה – אך
35 עדיין מסתפק אני לגבי דין מעילה, האם הועילה העלאה זו אף לענין
36 שיחול בהם דין מעילה או לא.
37 וּפְשִׁיט הֵכִי – ופשט רבי יוחנן את ספיקו, שהאימורים לא ירדו מעל
38 המזבח, וְאִין בְּהֵן מְעִילָה.
39 שנינו במשנה: וְאִלוּ לֹא הָיָה פְּסוּלָן [כוּ], רבי עקיבא מכשיר בבעלי
40 מומין.
41 הגמרא מבארת באיזה אופן הכשיר רבי עקיבא בעלי מומים: אֲמַר
42 רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא הַכְּשִׁיר רַבִּי עֲקִיבָא בעלי מומים שעלו למזבח שלא
43 ירדו, אֲלָא במום שְׂבִדְקִין שְׁבַעֲיָן – בקרום הדק שעל העין, הוּאִיל
44 וְמוּמִים אלו בְּכָשְׂרִים בְּעוֹפוֹת אפילו לכתחילה, ולפיכך יש להכשירים
45 בבהמות בדיעבד, לענין כך שאם עלו על המזבח לא ירדו, אבל
46 מחוסר אבר הפסול אף בעופות, אין המזבח מקדש בבהמה, ואפילו
47 אם עלו ירדו. וְהוּא – ואמנם אף בבהמות שיש בהם מום בדוקין
48 שבעין אין המזבח מקדשם לדברי רבי עקיבא, אלא באופן שְׂבַדְקָם
49 הַקְּדָשָׁן אֵת מוּמִין – שהקדיש בהמות למזבח תחילה, ולאחר מכן
50 נעשה בהם מום בדוקין שבעין, אבל אם בשעת הקדשן כבר היה בהן
51 מום זה לא חל עליהם מעולם שם קדשי מזבח, ולפיכך אין המזבח
52 מקדשן. וּמוּרָה רַבִּי עֲקִיבָא מְעִילַת נְבִיחָה – באדם המקדש בהמה
53 נקבה לקרבן עולה, שאפילו אם עלתה על המזבח תרד, אף שכשרה
54 היא בעופות, דְּבַקְדָּם מוּמָה לְהַקְדִּישָׁה דְמָיָא – שהרי זה כמו שקדם
55 המום להקדש, שהנקבה פסולה היא לעולה, ואין לך מום גדול מזה,
56 ולפיכך מודה רבי עקיבא שאי אפשר שיחול עליה שם עולה.
57 הגמרא מביאה ספק בדין נרבע בעופות: בְּעֵי רַבִּי יְרֵמְיָה, האם יש
58 פסול נְרֵפֶעַ בְּעוֹפוֹת או אִין פִּסּוּל נְרֵפֶעַ בְּעוֹפוֹת. דהיינו, אם רבע

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' ב

1 דינו של עולא על הסיפא, דהיינו על המשנה להלן, הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין
2 וְהַקְרָנִים וְהַטְּלָפִים | - ציפורניים, בְּזִמְן שְׂמֻחוּבְרִין הם בגוף הבהמה
3 יְעָלוּ עִמָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ, אֲבָל אִם פָּרְשׁוּ מִן בֶּשֶׂר הַבְּהֵמָה קוֹדֵם שֶׁעֲלָתָהּ
4 עַל הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יַעָלוּ. וְאִם כִּבֵּר עָלוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ יִרְדּוּ. וְעַל כֵּךְ אָמַר
5 עוֹלָא, לֹא שָׁנוּ חֲכָמִים דִּין זֶה שֶׁעֲצָמוֹת שִׁפְרְשׁוּ אִף אִם עָלוּ עַל
6 הַמִּזְבֵּחַ יִרְדּוּ, אֲלֵא בְּאוֹפֵן שְׁעֵדִיין לֹא מְשַׁלְּהָ בְּהֵן הָאוֹר - לֹא שֶׁלְטָה
7 בָּהֶם הָאֵשׁ כִּשְׁהִי עַל הַמִּזְבֵּחַ, אֲכָל אִם כִּבֵּר מְשַׁלְּהָ בְּהֵן הָאוֹר לֹא
8 יִרְדּוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאִפִּילוּ אִם יִרְדּוּ יִשׁוּבוּ וַיַּעָלוּ.

9 הַגִּמְרָא מְבַאֵרֵת אֶת הַחִילּוּק שֵׁישׁ בֵּין שְׁתֵּי הַשִּׁיטוֹת: מָאן דְּמַתְּנִי
10 אֲסִיפָא - רַב חֲנִינָא מִסּוּרָא שְׁשׁוּנָה אֶת דִּינוֹ שֶׁל עוֹלָא עַל הַסִּיפָא
11 הַעוֹסֶקֶת בַּעֲצָמוֹת וְגִידִים שְׂאִינָם רְאוּיִים לְהַקְטִירָהּ, סוּבֵר שְׂכָל שְׂכָן
12 אֲרִישָׁא - קַל וְחוֹמֵר שֵׁישׁ לוֹמֵר דִּין זֶה אִף עַל הַרִישָׁא הַעוֹסֶקֶת
13 בְּאִיבְרֵי עוֹלָה וְאִימּוּרִים, שְׁהִי רְאוּיִים לְהַקְטִירָה אִם לֹא נִפְסְלוּ,
14 שְׁמוּעִילָה אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ לְקֹדֶשׁם שְׁגָם אִם יִרְדּוּ יַעָלוּ. וְמָאן דְּמַתְּנִי
15 אֲרִישָׁא - אִךְ רַב מְרִי שְׁשׁוּנָה אֶת דִּינוֹ שֶׁל עוֹלָא עַל הַרִישָׁא, אֲכָל
16 אֲסִיפָא לָאוּ בְּגִי הַקְטִירָה נִינְהוּ - אֲבָל בְּסִיפָא יִסְבוּר שְׂאִין אוֹמְרִים
17 דִּין זֶה, אֲלֵא אִפִּילוּ אִם שֶׁלְטָה הָאֵשׁ בַּעֲצָמוֹת וְגִידִים אִם יִרְדּוּ מִן
18 הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעָלוּ, לְפִי שְׂאִינָם בְּכֻלָּל דִּין הַקְטִירָה הַקְרָבָן, וְעַל כֵּן לֹא
19 מוּעִילָה הָאֵשׁ לְקֹדֶשׁם.

משנה

20 משנה זו ממשיכה לעסוק בדין העולים על המזבח, אלו מהם אם עלו
21 ירדו, ואלו מהם לא ירדו.
22 ואלו הם שאף אם עלו על המזבח ירדו, אף על פי שכשרים הם, לפי

24 שאינם ראויים למזבח. בְּשֶׂר קָדְשֵׁי קָדְשִׁים וּבְשֶׂר קָדְשִׁים קָלִים,
25 וּמִזֶּתֶר - וְהַנִּשְׂאָר מִמִּנְחַת הָעוֹמֵר וְשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְשִׁירֵי
26 מִנְחוֹת - וְכֵן הַנּוֹתֵר מִן הַמִּנְחוֹת, שֶׁכֵּל אֵלּוֹ נֹאכְלִים וְאִינָם נִקְטְרִים עַל
27 הַמִּזְבֵּחַ. וְהַקְטִירָתָהּ שֶׁעֲלָתָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן תֵּרֵד, לְפִי שְׂאִינָהּ
28 רְאוּיָה לְהַקְטִירָה עֲלֵיו, אֲלֵא עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.

29 עֵתָה מְפַרְשֵׁת הַמִּשְׁנָה אֶת דִּין הַמְּחוּבֵּר לְבַהֲמָה: הַעֲמֹר שְׂפָרָאֲשֵׁי
30 הַבְּבָשִׁים וְשִׁעֲרֵי שְׂבוּקָן תִּישִׁים שֶׁל עוֹלָה, וְהַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים,
31 וְהַקְרָנִים וְהַטְּלָפִים | - ציפורניים, כֹּל אֵלּוֹ בְּזִמְן שֶׁהֵם מְחוּבְּרִים בְּגוֹף
32 הַבְּהֵמָה יַעָלוּ עִמָּה עַל הַמִּזְבֵּחַ, שְׂנֵאֲמַר (ויקרא א ט) 'וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת
33 הַכֹּל הַמִּזְבְּחָהּ, דְּהֵיינו, שֵׁישׁ לְהַקְטִיר אֶת כֹּל הַמְּחוּבֵּר לְבַהֲמָה, אֲבָל
34 אִם פִּירְשׁוּ מִן הַבְּהֵמָה, לֹא יַעָלוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ, לְפִי שְׂנֵאֲמַר (דברים יב כז)
35 'וַעֲשִׂיתָ עוֹלוֹתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם, וַיֵּשׁ לְלִמּוּד מִכָּךְ שְׂאִין מִקְרִיבִים אֲלֵא
36 אֶת הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם בַּלְבָּד.

גמרא

37 הַגִּמְרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא הַמְּפַרְשֵׁת אֶת דִּין הַמְּחוּבֵּר לְבַהֲמָה: תְּנוּ רַבְּנָן
38 בְּבִרְייתָא, נֹאמֵר (ויקרא א ט) 'וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבְּחָהּ,
39 וּמִתִּיבַת 'הַכֹּל' יֵשׁ לְלִמּוּד לְרַבּוֹת אֶת הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַקְרָנִים
40 וְהַטְּלָפִים הַמְּחוּבְּרִים בְּגוֹף הַבְּהֵמָה, שִׁיעָלוּ עִמָּה לְמִזְבֵּחַ. מְבַרְרַת
41 הַבְּרִייתָא, יָכוֹל - שְׂמָא נֹאמֵר שְׂאִפִּילוּ אִם פָּרְשׁוּ מִן הַבְּהֵמָה יַעָלוּ עַל
42 הַמִּזְבֵּחַ, תִּלְמּוּד לּוֹמֵר - לְכָךְ מִלְּמַדְנָא הַכְּתוּב (דברים יב כז) 'וַעֲשִׂיתָ
43 עוֹלוֹתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם', שְׂאִין לְהַקְטִיר אֲלֵא אֶת הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם בַּלְבָּד.
44 מְמַשִּׁיכָה הַבְּרִייתָא וּמְבַרְרַת, אִי בְּשֶׂר וְדָם - אִם צִיּוֹתָהּ הַתּוֹרָה
45 לְהַקְטִיר רַק אֶת הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם,